

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Tuotantoeläintilojen valvonta

Aluehallintoviraston valvonnat eläintiloilla

1. Otantaan perustuvat täydentävien ehtojen valvonnat
  2. Otantaan perustuva eläinten hyvinvoinnin valvonta
  3. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset
  4. Vierasainevalvonta
  5. Lääkekirjanpidon ja lääkkeiden käytön valvonta
  6. Täydentävien ehtojen laajennusvalvonta
  7. Täydentävien ehtojen hallinnolliset laajennukset
- LSSAVI tekee tarkastuksia yleensä parityönä.
  - Yhteistarkastuksia tehdään kunnallisten valvontayksiköiden valvontaeläinlääkäreiden ja ELY-keskusten tarkastajien kanssa.

Täydentävien ehtojen otantavalvonnat

- Vaatimukset EU-lainsäädännössä, noudattaminen tukien edellytys
- Vähintään 1 % kaikista tuenhakijoista valvotaan (koko maa)
- 20-25 % satunnaisotanta, loput kohdennettuja, painotukset vaihtelee vuosittain
- Ruokavirasto ohjeistaa, ohjeet päivitetään vuosittain, ohjeet Ruokaviraston internet-sivuilla <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/taydentavien-ehdojen-valvontaohjeet/>
- EU:n kanssa sovituista tarkastusmääristä poikkeaminen saattaa johtaa rahoituskorjauksiin, joten näitä priorisoidaan
- Valvottavia asiakokonaisuuksia:
  - Elintarvikehygieniä, Eläintaudit (TSE), Eläinten hyvinvointi
- toteutuma LSSAVI 2020 100%

**TÄYDENTÄVIEN
EHTOJEN
OTANNAT**

Eläinten hyvinvoinnin otantavalvonta

- Vaatimukset kansallisessa lainsäädännössä, kansalliset vaatimukset osin tiukempia kuin EU-lainsäädännössä
- Valvontamäärät vaihtelevat vuosittain ja eläinlajeittain, otannassa yleensä 1-10 %/eläinlaji/kaikki tilat (koko maa)
- Nauta, sika, lammas, vuohi, kanalat, broilerit, myös turkiseläimet
- 20-25 % satunnais-, loput kohdennettua otantaa
- Kohdennus eri painotuksiin perustuen, useita tekijöitä
- EU:n kanssa sovituista tarkastusmääristä poikkeaminen saattaa johtaa rahoituskorjauksiin, joten näidenkin täysimääräinen toteutuminen on tärkeää
- Ohjeet ja kaavakkeet Ruokaviraston internetsivuilla
<https://www.ruokavirasto.fi/viljelijat/elaintenpito/elainten-hyvinvointi/elainsuojelu-pitopaikoissa/>
- Toteutuma LSSAVI 2020 100%

**KANSALLISET
ELÄINSUOJELU
OTANNAT**

Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset

- AVI:in tulleeseen epäilyilmoitukseen perustuen, ilmoitus voi tulla yleisöltä, eläinsuojeluyhdistyksiltä tai toisilta viranomaisilta
  - AVI joko hoitaa itse tai tavallisemmin ohjaa asian kuntayksikköön
- AVI:n ”muun tarkastuksen ohessa” vireille tulleet tapaukset – esimerkiksi TE tarkastuksessa havaitaan laiminlyöntejä > tehdään erilliset asiakirjat myös eläinsuojelusta
- Usein kuntien pitkittyneitä tai vaikeita tapauksia (kriittiset) hoidetaan yhdessä kuntayksikön kanssa, tai tapaus siirretään yksikön pyynnöstä kokonaan AVIn hoidettavaksi

Eläinsuojelulaki 39 §:

- 1 mom: Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten tai lopetusasetuksen vastaisesti, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus.
- 3 mom: Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitetut ravinto, juotava, varusteet ja välineet. Tarkastaa voidaan myös 26 §:ssä tarkoitettu luettelo, 26 a §:ssä tarkoitettu kirjanpito ja lopetusasetuksessa edellytetyt asiakirjat.

**EPÄILYYN
PERUSTUVAT
JA KRIITTISET
ELÄINSUOJELU
TAPAUKSET**

Vierasainevalvonta

- Antibiootit, hormonit, erilaiset muut kielletyt aineet elintarvikkeissa (liha, maito, kala, kananmuna, hunaja)
- Näytteitä otetaan sekä elävistä eläimistä että eläinperäisistä tuotteista ohjelman mukaisesti – Ruokavirasto tutkii
- TE- ja otantavalvontojen yhteydessä noin - 300 näytteenottoa/vuosi – erittäin harvoin löytyy mitään
- Yhdeltä tilalta 1-4 näytettä (veri, virtsa, uloste, rehu, juomavesi)
- Juomavesinäyte kaikilta tiloilta, vaikka muita ei saataisi
- Meijerin antibiootti/vierasainelöydökset – selvitykset ja lääkekirjanpitotarkastukset (**54 kpl 2020! - kasvussa, litramäärät koko ajan nousussa**)
- Teurastamon antibiootti/vierasainelöydökset – selvitykset ja lääkekirjanpitotarkastukset (vähemmän, viime aikoina useita)

**VIERASAINNE
VALVONTA**

Lääkkeiden käytön ja lääkekirjanpidon valvonta

- Valtakunnallisen valvontasuunnitelman mukaisesti (<https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/mika-on-ruokavirasto/elintarviketurvallisuuden-varmistaminen/suunnitelmat-ja-ohjelmat/>)
- Sekä satunnais- että riskiperusteista otantaa
- Vierasainelöydösten tai muun perusteen yhteydessä (elintarvikkeiden takaisinvedot)
- Liittymä eläinlääkärien lääkkeiden käytön ja lääkekirjanpidon valvontaan (Tuotantotilan tarkastuksella havaitut laiminlyönnit aiheuttavat eläinlääkärin tarkastuksen ja päinvastoin)
- Elintarviketurvallisuus!!
- LSSAVI koko alue noin 30 tilaa suunnitelmallisesti, osa otantatarkastusten yhteydessä, osa erikseen
- Jotain sanomista lähes joka tarkastuksessa, tarkkuutta vaaditaan

**LÄÄKKEET
LÄÄKE-
KIRJANPITO**

Täydentävien ehtojen laajennukset

- Täydentävien ehtojen valvonta **omista** epäilyyn perustuvista tai muista tarkastuksista (lääkevalvonta tms.) **ILMAN ERILLISTÄ TILAKÄYNTIÄ**
- Kun AVI tekee tilalla jostain syystä tarkastuksen (eläinsuojelulain 39 §:n perusteella tai muuten), tarkastushavainnoista tehdään erikseen täydentävien ehtojen laajennusharkinta toimistolla.
- jos todetaan että TE ehtoja ei ole noudatettu, laaditaan erilliset täydentävien ehtojen asiakirjat
  - > tapaus laajenee kahdeksi eri toimintalinjaksi
    - **Alkuperäinen asia**
    - **Täydentävien ehtojen asia**

**TÄYDENTÄVIEN
EHTOJEN
LAAJENNUKSET
OMISTA
TARKASTUKSISTA**

Hallinnolliset laajennukset asiakirjoista

- TE-tarkastus voidaan tehdä myös **ilman tilakäyntiä asiakirjojen perusteella > hallinnollinen laajennusvalvonta**
- **Toisen valvontaviranomaisen** (esim. kunnan valvontaeläinlääkäriin) tilalle tekemän tarkastuksen havaintojen perusteella
- Kunnallisella viranomaisella on velvoite lähettää asiakirjansa aluehallintovirastoon TE-laajennusharkintaa varten
- Sekä eläinsuojelun että alkutuotannon hygienian tarkastukset voivat laajentua täydentäviin ehtoihin, samoin havainnot merkinnän ja rekisteröinnin laiminlyönneistä
- Jos asiakirjat ovat epäselviä, voi AVI pyytää kunnalliselta viranomaiselta selvennystä tilanteesta tai uusintatarkastusta
- Laajennuksia on LSSAVI:ssa paljon
  - > alkuperäisestä tarkastuksesta TE-valvontaan kuluu aikaa
  - > kirjeet kannattaa lukea ja kuulemiseen kannattaa vastata

**HALLINNOLLISET
TÄYDENTÄVIEN
EHTOJEN
LAAJENNUKSET
KUNTIEN
ASIAKIRJOISTA**

Elintarviketuotantoa eläintiloilla koskevat täydentävät ehdot

- Lääkekirjanpito
- Elintarvikkeiden jäljitettävyys - kirjanpito
- Jätteitä ja vaarallisia aineita käsiteltävä siten, etteivät elintarvikkeet saastu – sisältää myös raatojen asianmukaisen hävittämisen
- Elintarvikkeista ihmisiin siirtyvien tartuntatautien leviäminen estettävä (esim. Salmonella, jyr sijät ja linnut eivät saa päästä saastuttamaan rehua) – näytteenottojen tulokset
- Kirjanpito eläinten tai eläimistä saatavien elintarvikkeiden tarkastuksista – nämä löydyttävä tilalta
- Maito huone suojattava tuhoeläimiltä
- Lypsyhygieniä
- Munien säilytys

Kaikkien tuotantoeläinten hyvinvointia koskevat täydentävät ehdot

- Esim. riittävästi puhdasta vettä ja sopivaa rehua
- Eläintenpitopaikan rakennukset ja laitteet hyvässä kunnossa ja eläimille turvallisia
- Riittävästi lattiapinta-alaa
- Sopiva lämpötila ja valaistus
- Riittävästi pätevää henkilökuntaa, eläintenpitäjän on annettava ohjeita ja opastusta eläinten hoitoon ja käsittelyyn osallistuville henkilöille
- Suoja epäsuotuisia sääolosuhteita vastaan
- Eläimet tarkastettava riittävän usein
- Sairaista ja vahingoittuneista eläimistä huolehdittava asianmukaisesti

Nautojen hyvinvointia koskevat täydentävien ehtojen vaatimukset, joissa yleisimmin puutteita

- Pitopaikan rakennukset ja laitteet ovat hyvässä kunnossa ja eläimille turvallisia
- Materiaalit, joiden kanssa naudat pääsevät kosketuksiin, ovat turvallisia, puhdistettavissa perusteellisesti ja desinfioitavissa
- Naudoilla on asianmukainen makuupaikka
- Parrelle asetetut vaatimukset (naudat yli 6 kk.)
- Ulkotarhalle asetetut vaatimukset täyttyvät
- Valaistus on naudoille sopiva ja riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen
- Sairastuneista ja vahingoittuneista naudoista huolehditaan asianmukaisesti
- Naudat saavat riittävästi niille sopivaa rehua
- Nautojen saatavilla on päivittäin riittävästi vettä
- Rehu ja juomavesi pysyvät puhtaina

Vasikoiden hyvinvointia koskevat täydentävien ehtojen vaatimukset, joissa **edellisten lisäksi yleisimmin puutteita**

- Tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista huolehditaan riittävästi
- Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin
- Vasikalla on asianmukainen, puhdas ja kuiva makuupaikka
- Yli 8 viikon ikäisiä vasikoita pidetään ryhmäkarsinassa
- Vasikoiden ryhmäkarsinoissa on riittävästi vapaata lattiatilaa (vähintään 1,5 m² / alle 150 kg vasikka)
- Vasikat tarkastetaan vähintään kaksi kertaa päivässä

Sikojen hyvinvointia koskevat täydentävien ehtojen vaatimukset, joissa yleisimmin puutteita

- Pitopaikan rakennukset ja laitteet ovat hyvässä kunnossa ja eläimille turvallisia
- Eläinsuojan lattiat ovat sellaiset, että niistä ei aiheudu sioille vahinkoa
- Valaistus on sioille sopiva ja riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen
- Sioilla on olkia tai muita sopivia virikkeitä
- Sairastuneista ja vahingoittuneista sioista huolehditaan asianmukaisesti
- Emakoille annetaan ennen porsimista sopivaa materiaalia pesän rakentamista varten
- Siat saavat asianmukaista rehua riittävästi (ja voivat syödä samanaikaisesti)
- Yli 2 viikon ikäisten sikojen saatavilla on jatkuvasti raikasta juomavettä
- Rehu ja juomavesi pysyvät puhtaina

Lampaiden hyvinvointia koskevat täydentävien ehtojen vaatimukset, joissa yleisimmin puutteita

- Materiaalit, joiden kanssa lampaat pääsevät kosketuksiin, ovat turvallisia, puhdistettavissa perusteellisesti ja desinfioitavissa
- Ulkotarhalle asetetut vaatimukset täyttyvät
- Valaistus on lampaille sopiva ja riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen
- Tilalla on riittävästi pätevää henkilökuntaa
- Lampaat tarkastetaan vähintään kerran päivässä
- Sairastuneista ja vahingoittuneista lampaista huolehditaan asianmukaisesti
- Tilalla kuolleiden lampaiden lukumäärästä pidetään kirjaa
- Lampaat saavat riittävästi niille sopivaa rehua
- Lampaiden saatavilla on päivittäin riittävästi vettä
- Rehu ja juomavesi pysyvät puhtaina

Täydentävien ehtojen seuraamukset

- Jos täydentävien ehtojen noudattamisessa on havaittu puutteita, ne kirjataan Tukisovellus-järjestelmään. Tarkastaja kirjaa arvionsa laiminlyönnin vakavuudesta, laajuudesta, kestosta ja toistuvuudesta sekä tahallisuudesta (Ruokaviraston ohjeiden avulla).
- Ehdotettava seuraamusprosentti on **pääsääntöisesti 3 %**. Perustellusti prosentti voi olla myös 1 % tai 5 %. Arviointi Ruokaviraston ohjeen mukaan.
- Jos laiminlyönti on vähäinen, voidaan soveltaa ns. varhaisvaroitusjärjestelmää, jolloin seuraamus on 0%, mutta **sama havainto toistuessaan aiheuttaa korotuksia takaisinperintään**
- Ely-keskuksen koordinaattori yhdistää tilalle kaikki vuoden aikana määrätyt/tehdyt valvonnat
- Lopullisen päätöksen takaisinperinnästä tekee kunnallinen maaseutuviranomainen. Tästä päätöksestä asianomainen voi valittaa hallinto-oikeuteen.
- Täydentävien ehtojen tukiseuraamus ei ole sakko eikä rangaistus, vaan **valtion kanssa tehdyn sopimuksen noudattamatta jättämisen seuraamus** – tämä on tärkeää ymmärtää
- Hallinnollinen prosessi, rikosprosessi ja täydentävien ehtojen prosessi

Lisää tietoa

- www.avi.fi
- <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/taydentavien-ehtojen-valvontaohjeet/>
- <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-suojelu-ja-kuljetus/>
- <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-laakitseminen/>
- <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-merkitseminen-ja-rekisterointi/>
- <https://www.ruokavirasto.fi/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/yritykset/elintarvikeala/alkutuotanto/>

Lisää tietoa

Yhteystiedot

Läänineläinlääkäri

Anna Jeshoi

Anna-Maria Moisander-Jylhä

kirjaamo.lansi@avi.fi; etunimi.sukunimi@avi.fi

Puhelinvaihte: 0295 018 450

Postiosoite

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto,

PL 200, 65101 Vaasa

Aluehallintovirasto